

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos Vyriausybės

2020 m. d. posėdžio

protokoliniu sprendimu Nr.



ATEITIES EKONOMIKOS DNR PLANAS

IŽANGA

Reaguojant į naujojo koronaviruso (COVID-19) keliamą neigiamą poveikį Lietuvos ekonomikai, daugiausia finansuojamos greitojo reagavimo ir trumpalaikio poveikio priemonės, nukreiptos į labiausiai nuo COVID-19 nukentėjusias sritis. Tačiau, atsižvelgiant į ilgalaikę perspektyvą, Lietuvai reikia reaguoti į globalius pokyčius ekonomikoje – spartinti investicijas ir nukreipti jas į sektorius, kurie padėtų ekonomikai sparčiau atsigausti, bei užtikrinti ilgalaikį tvarų ir subalansuotą jos augimą.

Pagrindinis **Ateities ekonomikos DNR plano tikslas** – siekti sparčių ir efektyvių investicijų į Lietuvos ekonomikos atsigavimą ir augimą, kad Lietuvos ekonomika taptų tvari, inovatyvi ir kurtų aukštą pridėtinę vertę. Įvertinus COVID-19 poveikį ekonomikai, globalius ekonomikos pokyčius bei taikytas greitojo reagavimo ir trumpalaikio poveikio ekonomikai priemones, šiame plane numatomos ilgalaikės investicijos, kurios nuo 2020 m. liepos 1 d. iki 2021 m. gruodžio 31 d. pasieks visus Lietuvos regionus, ir įvertinamas šių investicijų poveikis.

I SKYRIUS

COVID-19 POVEIKIS EKONOMIKAI IR EKONOMIKOS SKATINIMO PRIELAIDOS

Lietuva, kaip ir kitos pasaulio šalys, dėl COVID-19 pandemijos prevencijos priemonių patiria įvairių sektorių krizę, kuri apima ne tik sveikatos sistemos sukrėtimą, bet ir vidaus ekonomikos sutrikimus (laikinais sustabdytas verslas, plačiai taikomi apribojimai kelionėms ir mobilumui, mažėja

vidaus pasiūla ir paklausa), smunkančią išorės paklausą, finansų rinkų neapibrėžtumą, padidėjusį netikrumą dėl ateities. Šios krizės poveikį ekonomikai lemia sunkiai prognozuojami veiksniai, tokie kaip pandemijos eiga, izoliavimosi priemonių intensyvumas ir veiksmingumas, tarptautinių tiekimo sutrikimų mastas ir padariniai. Lietuvai, kaip mažai ir atvirai ekonomikai, poveikį turi ne tik šalies viduje taikomų pandemijos prevencijos priemonių trukmė ir apimtys, bet ir aplinkinių šalių, susijusių su Lietuva eksporto ir importo ryšiais (vertės grandinėmis), taikomų apribojimų trukmė, ekonomikų būklė, nuostolių apimtys ir COVID-19 sukeltos krizės pabaigos laikas.

Dėl pandemijos prevencijos apribojimų tiesioginį neigiamą poveikį patiria su turizmo, viešbučių, restoranų ir maitinimo, keleivių ir krovinių vežimo paslaugomis susiję sektoriai (gamybos apimtys apribojimų metu traukiasi iki 90–100 procentų)¹, taip pat kultūros ir kitos profesionalios paslaugos, susijusios su tiesioginiu vartotojo ir paslaugų teikėjo kontaktu.

Tarptautinių organizacijų atliktose analizėse prognozuojama, kad dėl COVID-19 pandemijos sukeltos ekonomikos krizės 2020 metais pasaulio ekonomika susitrauks 3 procentais, o Euro zonos šalių – 7,5 procento. Tiesioginės užsienio investicijos susitrauks apie 30 procentų.² Lietuvai prognozuojamas 8,8 procento bendrojo vidaus produkto (BVP) smukimas.³ Ekonominių veiklų apribojimas gamybos apimtis sumažins 15 procentų išsivysčiusiose šalyse ir iki 25 procentų – augančios ekonomikos šalyse.⁴

Lietuvos Respublikos finansų ministerija, darydama prielaidą, kad iki COVID-19 protrūkio Lietuvos BVP 2020 metais galėjo augti 2,6 procento, o viena karantino savaitė Lietuvos BVP augimo tempą sumažina apie 0,5 procentinio punkto ir viruso plitimas bus suvaldytas pirmąjį šių metų pusmetį, prognozuoja, kad Lietuvos BVP šiemet gali smukti iki 7,3 procento. Ekonominio aktyvumo suvaržymai neigiamai paveiks darbo rinkos rodiklius. Tikėtina, kad nedarbo lygis išaugs nuo 6,3 procento 2019 metais iki 10,5 procento 2020 metais, o užimtųjų skaičius sumažės nuo 2,6 iki 4,5 procento. COVID-19 pandemijos sukeltas užsienio paklausos šokas 2020 metais lems 6,6–15 procentų Lietuvos prekių ir paslaugų eksporto susitraukimą, o blogėjantys vartotojų lūkesčiai ir mažėjantis užimtumas ribos vartojimo išlaidas. Prognozuojama, kad namų ūkių vartojimo išlaidos 2020 metais gali sumažėti 3,7 procento. Išlaidos bendrojo pagrindinio kapitalo formavimui 2020 metais gali smukti 5,1 procento⁵.

Siekdama sušvelninti COVID-19 prevencijos priemonių poveikį, Lietuva, kaip ir kitos šalys, taiko ekonomikos stabilizavimo priemones, kurios pagal poveikio momentą ir trukmę grupuojamos į:

a) greitojo reagavimo priemones įmonių likvidumui palaikyti ir darbo vietoms išlaikyti COVID-19 prevencijos priemonių taikymo metu;

b) pokarantinio laikotarpio trumpalaikio poveikio priemonės BVP augimui palaikyti ar smukimui sulėtinti, kurios daugiausia susijusios su tiesioginiu investicijų lėšų įliejimu į ekonomiką ir pasireiškia tik projektų įgyvendinimo metu – dažniausiai tai investicijos į ekonomikos sektorius (pvz., statybų sektorių), kurie per multiplikacinius efektus palaiko užimtumą ir skatina vartojimą;

c) ilgalaikio poveikio priemonės (investicijos), kurios turi tvaresnį ir į ilgesnį laikotarpį orientuotą efektą.

Konceptualizuojant investicijas, kurios turėtų skatinti Lietuvos ekonomikos atsigavimą po COVID-19 prevencijos priemonių taikymo, turi išlikti pagrindinis ilgalaikio investavimo tikslas – skatinti socialinės ir ekonominės gerovės augimą.

¹ EVALUATING THE INITIAL IMPACT OF COVID-19 CONTAINMENT MEASURES ON ECONOMIC ACTIVITY © OECD 2020.

² FOREIGN DIRECT INVESTMENT FLOWS IN THE TIME OF COVID-19 © OECD 2020.

³ WORLD ECONOMIC OUTLOOK: THE GREAT LOCKDOWN; IMF, April 2020.

⁴ EVALUATING THE INITIAL IMPACT OF COVID-19 CONTAINMENT MEASURES ON ECONOMIC ACTIVITY © OECD 2020.

⁵ Lietuvos stabilumo 2020 metų programa.

Ilgalaikė Lietuvos sėkmė priklausys nuo kelių pagrindinių sąlygų. Visų pirma, turi būti didinamas Lietuvos ekonomikos pažangumas, siekiant, kad kuo didesnę jos dalį sudarytų inovatyvus ir aukštą pridėtinę vertę kuriantis verslas. Turi būti pereinama prie skaitmeninės ir žiniomis grįstos ekonomikos, kurioje vyrauja gerai apmokamos ir aukštos kompetencijos reikalaujančios darbo vietos, vystomos inovacijos ir didelės vertės produktai. Pažymėtina, kad toks ekonomikos modelis būtų atsparesnis galimiems šokams ateityje. Antroji sąlyga – subalansuotas vystymasis. Svarbu užtikrinti subalansuotą Lietuvos augimą, išnaudojant ne tik Vilniaus, bet ir kitų Lietuvos regionų ekonomikos potencialą, užtikrinant jų patrauklumą kokybiškas darbo vietas kuriančioms investicijoms. Trečioji sąlyga – Lietuvos ekonomikos modelio tvarumas. Tvariam augimui reikalingas perėjimas prie klimatui draugiškos ekonomikos. Ketvirtoji sąlyga – kvalifikuota, pakeistą ekonomikos struktūrą atitinkanti darbo jėga. Būtina išlaikyti ir padidinti kvalifikuotų, darbingų, sveikų ir motyvuotų dirbti (laimingų) žmonių skaičių, padidinti Lietuvos gyventojų, galinčių kurti individualią ir visuomenės gerovę, skaičių.

Vyraujant sudėtingai globalios ekonomikos situacijai, šias sąlygas galima įgyvendinti tik išnaudojant globalių ekonomikos pokyčių formuojamas galimybes. Išskirtini **šie pagrindiniai globalios ekonomikos pokyčiai**, kurie sudarys galimybes Lietuvos ekonomikos augimui:

Pirma, tarptautinis verslas sieks mažinti tiekimo grandinių riziką trumpindamas ir diversifikuodamas šias grandines. Priklausomybės nuo Kinijos nulemtas pirminis pasiūlos šokas skatins įmones didinti tiekimo grandinių atsparumą, perkeltiant gamybą į arčiau galutinio vartotojo esančias šalis, diversifikuojant tiekėjus. Jungtinių Tautų prekybos ir plėtros padalinys konstatavo, kad tai bus vienas pagrindinių tarptautinių bendrovių uždavinių, siekiant didinti tiekimo grandinių atsparumą tokio tipo šokams ar kitiems prekybos suvaržymams⁶. Pastebėtina, kad poreikį verslui peržiūrėti tiekimo grandines kelia ne tik COVID-19 pandemija, bet ir pasauliniai prekybos karai, augantys vartotojų ir užsakovų reikalavimai tiekimo grandinės tvarumui ir kitos galimai ateityje stiprėsiančios tendencijos⁷. Dėl robotizacijos ir kitų veiksnių kintanti įmonių kaštų struktūra, kurioje vis didesnis svoris tenka investicijoms į ilgalaikį turtą, stiprins gamybos operacijų grąžinimo į išsivysčiusias valstybes (angl. *nearshoring*) tendenciją⁸. Ši tendencija atveria galimybę Lietuvai pritraukti naujų plyno lauko investicijų iš įmonių, perkeliančių gamybos pajėgumus iš Kinijos į Vidurio ir Rytų Europos regioną, kuris bus itin patrauklus tokioms investicijoms dėl savo geografinės padėties, aukštos kompetencijos darbuotojų ir patrauklios investicinės aplinkos. Taip pat tai yra galimybė Lietuvos įmonėms įsilieti į pasaulines vertės grandines, tarptautinėms bendrovėms siekiant diversifikuoti tiekėjų bazę.

Antra, maisto tiekimo grandinės bus perorientuojamos arčiau galutinio vartotojo, daug dėmesio skiriant šių grandinių tvarumui. Pandemijos sąlygomis globalios maisto tiekimo grandinės yra pažeidžiamos. Daug maisto produktų eksportuojančios valstybės gali įvesti eksporto apribojimų, siekdamos užtikrinti pakankamą atsargų kiekį savo šalyje, kas sukeltų reikšmingus tiekimo grandinės sutrikimus. Atsižvelgiant į šias rizikas, Europos Sąjungos (ES) Tarybos darbotvarkėje itin aktuali tampa tvaraus maisto strategija „nuo lauko iki stalo“, kuri yra viena esminių Europos žaliojo kurso sudedamųjų dalių. Europos Komisijos pirmininkė Ursula von der Leyen investicijas į tvarią maisto tiekimo grandinę įvardijo kaip vieną ES prioritetų kovojant su pandemijos pasekmėmis, užtikrinanti bendrijos nepriklausomumą nuo kitų regionų ir didinantį ekonomikos atsparumą šokams⁹.

⁶ IMPACT OF THE CORONAVIRUS OUTBREAK ON GLOBAL FDI; UNCTAD, March 2020.

⁷ FOREIGN DIRECT INVESTMENT FLOWS IN THE TIME OF COVID-19 © OECD 2020.

⁸ Supply Chain Evolution in the Midst of Global Disruption; Russell Reynolds Associates, 2020.

⁹ Speech by President von der Leyen at the European Parliament Plenary on the EU coordinated action to combat the coronavirus pandemic and its consequences, Brussels, 16 April 2020.

Atitinkamai Lietuva gali pritraukti stambių maisto pramonės investicijų (pvz., biorafinavimo, biotechnologijų srityse), didinti Lietuvos maisto sektoriaus produktyvumą, orientuojantis į maisto kokybės, poveikio aplinkai, atliekų mažinimo tvarumą ir kitus aspektus.

Trečia, ES sieks susigrąžinti strategiškai svarbią gyvybės mokslų pramonę į Europą. Pandemija atskleidė gyvybės mokslų sektoriaus strateginę svarbą. ES priklausomybė nuo vaistų ir kitų medicinos prekių importo iš Azijos šalių sukūrė papildomų tiekimo saugumo rizikų, susijusių su geopolitiniais aspektais. Naujoje ES farmacijos strategijoje daug dėmesio bus skiriama vaistų pasiūlos saugumo užtikrinimui ir jų gamybos skatinimui ES. Analogiškai plėtojama diskusija ir dėl kitų kritiškai svarbių gyvybės mokslų segmentų (pvz., medicinos prietaisų). Tai taps galimybe Lietuvai pritraukti naujų plyno lauko investicijų iš farmacijos, medicinos prietaisus gaminančių įmonių, perkeliančių gamybos pajėgumus iš Azijos į ES.

Auganti medicinos sprendimų paklausa lemia tai, kad daliai gyvybės mokslų sektoriaus įmonių ši pandemija sukuria naujų verslo galimybių, ypač farmacijos, medicinos prietaisų, medicinos technologijų ir panašiuose gyvybės mokslų sektoriaus segmentuose. Jungtinių Tautų prekybos ir plėtros padalinio duomenimis, gyvybės mokslų sektoriaus įmonės yra mažiausiai paveiktos pandemijos situacijos, šių įmonių prognozuojamas pelnas išlieka stabilus¹⁰. Svarbu ir tai, kad auga išmaniųjų ir iki šiol mažiau paklausių sprendimų poreikis¹¹. Kovodamos su pandemija, valstybės turės papildomai investuoti į medicinos tyrimų ir sveikatos apsaugos sistemos pajėgumus (pvz., intensyviosios terapijos įrangą), sveikatos monitoringo sprendimus, testavimą, visuomenės sveikatos švietimo ir sparčios komunikacijos priemones, nuotolinės medicinos sprendimus. Lietuvoje veikiančios gyvybės mokslų sektoriaus įmonės gali vystyti inovacijas biotechnologijų, medicinos technologijų ir kitose srityse, pasiūlyti išmaniuosius sprendimus, jungiančius medicinos bei informacijos ir ryšių technologijas. Taip pat Lietuva gali pritraukti investicijų į gyvybės mokslų sektorių (pvz., medicinos prietaisų gamybą).

Ketvirta, Lietuva turi progą spartinti ekonomikos perėjimą prie skaitmeninės ekonomikos, daryti ekonomiką atsparesnę galimiems šokams, išnaudoti skaitmeninį konkurencingumą kaip vieną pagrindinių ekonomikos atsigavimo variklių. Dėl pandemijos metu įvestų apribojimų ir poreikio vengti fizinio kontakto išryškėjo skaitmeninės ekonomikos atsparumas. Tiek verslui, tiek valstybės institucijoms, tiek švietimo, medicinos, kultūros ir kitoms įstaigoms, tiek gyventojams iškilo būtinybė pereiti prie skaitmeninių sprendimų, siekiant užtikrinti sklandžią tolesnę veiklą. Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos vertinimu, siekis apsaugoti nuo panašių šokų ateityje taps motyvu įmonėms skaitmenizuoti savo veiklą, taikyti automatizavimo, elektroninės komercijos ir kitus elektroninius sprendimus¹². Pasaulio ekonomikos forumas išskyrė skaitmeninės ekonomikos investicijas kaip esminę priemonę vyriausybėms, sieksiančioms paspartinti ekonomikos atsigavimą ir užtikrinti ilgalaikį šalies ekonomikos augimą¹³. Skaitmeninė ekonomika ir Europos Komisijos įvardyta kaip prioritetinga sritis gaivinant ES ekonomiką ir siekiant užtikrinti jos ilgalaikį konkurencingumą. Atitinkamai Lietuva turi išnaudoti informacijos ir ryšių technologijų sektoriaus įmonių ir tradicinių verslų (pvz., gamybos įmonių, investuojančių į pramonės 4.0 sprendimus) potencialą.

Penkta, svarbu spartinti ūkio pokyčius siekiant klimatui draugiškos ekonomikos. Europos Komisija Europos žaliąjį kursą įvardijo kaip ES ekonomikos atsigavimo variklį, į kurį bus nukreiptos didelės investicijos, siekiant didinti ekonomikos atsparumą klimato kaitai. Į Europos žaliojo kurso

¹⁰ IMPACT OF THE COVID-19 PANDEMIC ON GLOBAL FDI AND GVCs; UNCTAD, April 2020.

¹¹ Pandemics - how Covid-19 could change the world; ING, April 2020.

¹² FOREIGN DIRECT INVESTMENT FLOWS IN THE TIME OF COVID-19© OECD 2020.

¹³ How digital investment can help the COVID-19 recovery, World Economic Forum, 15 April 2020.

prioritetines sritis patenka investicijos į atsinaujinančią energetiką, švarų automobilių transportą, pastatų renovaciją ir jų energinio efektyvumo didinimą, tvarų maistą, žiedinę ekonomiką ir kitas sritis. Tai yra galimybė Lietuvai pritraukti investicijų ir vystyti į ateities ekonomiką orientuotą atsinaujinančios energijos įrenginių ir susijusių komponentų gamybos sektorių, į kurį bus nukreipta reikšminga dalis ES ir valstybių investicijų ir kurio produktų paklausa artimiausiais metais žymiai išaugs. Taip pat tai yra galimybė plėstis Lietuvos energetikos technologijų (angl. *Energy Tech*) klasteriui.

Lietuvai siekiant būti konkurencingai¹⁴, viena vertus, vis dar aktualu investuoti į ekonominę infrastruktūrą (ypač į susijungimą su ES energetikos, transporto ir informaciniais infrastruktūros tinklais) ir pagrindinių viešųjų paslaugų (sveikatos, pagrindinio ugdymo) kokybę. Kita vertus, Lietuvos perėjimą iš vidutinių į aukštesnių pajamų valstybių gretas gali užtikrinti tik perėjimas į aukštesnės pridėtinės vertės ekonomiką, todėl po 2020 metų bus gyvybiškai svarbu pagerinti Lietuvos ūkio efektyvumą ir inovatyvumą lemiančius rodiklius (darbo rinkos efektyvumo, technologinės parengties, inovacijų, skaitmeninės ekonomikos).

Lietuvos ekonomikai stabilizuoti pokarantininiu laikotarpiu antroje 2020 metų pusėje ir 2021 metais reikia derinti pokarantinio laikotarpio trumpalaikio poveikio priemones, skirtas BVP smukimui sulėtinti ir (ar) augimui palaikyti, ir ilgalaikio poveikio investicijų priemones, galinčias paspartinti perėjimą į aukštą pridėtinę vertę kuriančią ekonomiką.

II SKYRIUS

TAIKOMOS GREITOJO REAGAVIMO IR TRUMPALAIKIO POVEIKIO PRIEMONĖS

Reaguojant į COVID-19 sukeltą krizę ir siekiant stabdyti ekonomikos nuosmukį, nuo 2020 metų balandžio pradėtos taikyti greitojo reagavimo priemonės įmonių likvidumui palaikyti, darbo vietoms išlaikyti, sveikatos apsaugai, taip pat trumpalaikio poveikio priemonės, siekiant išlaikyti esamas darbo vietas ir kurti naujas darbo vietas statybų ir kituose sektoriuose, sumažinti socialines pasekmes po karantino, padėti atsigauti labiausiai krizės laikotarpiu nukentėjusiems sektoriams.

Greitojo reagavimo priemonės. Įgyvendinant Ekonomikos skatinimo ir koronaviruso (COVID-19) sukeltų pasekmių mažinimo priemonių planą¹⁵ numatytas priemonės, skirta papildomų valstybės biudžeto lėšų ir persikirstytos ES lėšos, siekiant padėti verslui išsaugoti likvidumą, paskatinti užimtumą ir sveikatos apsaugą. Šios greitojo reagavimo priemonės bus ir **toliau tęsiamos iki 2020 m. gruodžio 31 d.** Šias priemones sudaro:

1. Priemonės sveikatos apsaugai. Įsigyjama sveikatos apsaugos ir gydymo priemonių bei mokomi sveikatos priežiūros specialistai, siekiant efektyviai reaguoti į ekstremaliosios situacijos padarinius.

2. Priemonės užimtumui skatinti. Karantino laikotarpiu visiems darbdaviams (išskyrus biudžetines įstaigas) kompensuojama darbuotojo darbo užmokesčio dalis jiems paskelbtų prastovų metu.

3. Priemonės verslui pandemijos metu. Taikomos garantijų priemonės, t. y. individualios ir portfelinės garantijos paskoloms, portfelinės garantijos išperkamosios nuomos (lizingo) ir faktoringo

¹⁴ 2014–2020 m. ES fondų investicijų poveikio Lietuvos ūkiui ir plėtros prioritetų 2021–2027 m. vertinimas, 2017 m.

¹⁵ Ekonomikos skatinimo ir koronaviruso (COVID-19) plitimo sukeltų pasekmių mažinimo priemonių planas, kuriam pritarta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. kovo 16 d. pasitarime (pasitarimo protokolai Nr. 14).

sandoriams, eksporto kredito garantijos ir kt., paskolų priemonės – paskolos per sutelktinio finansavimo platformas apyvartai ir investicijoms, pasidalytos rizikos paskolos, lengvatinės paskolos per kredito unijas ir bankus, paskolos labiausiai nuo COVID-19 nukentėjusioms įmonėms, apmokėtinų sąskaitų paskolos. Taip pat steigiamas **Pagalbos verslui fondas**, kuris padės užtikrinti vidutinių ir didelių įmonių likvidumą, galimybes gauti finansavimą ir leis verslui greičiau atsigauti po krizės.

4. Priemonės žemės ūkiui, kaimo verslui pandemijos metu, t. y. garantijos, portfelinės garantijos, palūkanų kompensavimas, paskolos žemės ūkio technikai ir įrangai įsigyti, paskolos pirmine gamyba užsiimantiems ūkio subjektams.

5. Priemonės energijos efektyvumui didinti. Siekiant paspartinti Daugiabučių namų modernizavimo programos projektams išmokamas ES ir privačiai pritrauktas lėšas, parengtas Daugiabučių namų renovacijos spartinimo priemonių planas, kurio priemonėmis siekiama greičiau įgyvendinti daugiabučių namų modernizavimo projektus.

Trumpalaikio poveikio priemonės. COVID-19 sukeltoms pasekmėms mažinti numatytos trumpalaikio poveikio ekonomikai investicijos iki 2020 m. gruodžio 31 d., t. y.:

1. Vykdomų projektų spartinimas. Įgyvendindama Ekonomikos skatinimo ir koronaviruso (COVID-19) sukeltų pasekmių mažinimo priemonių planą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė pritarė papildomam lėšų skyrimui valstybės lėšomis įgyvendinamiems projektams. Finansavimas numatytas valstybės ir savivaldybių institucijų įgyvendinamiems projektams bei priemonėms: statybos darbams, programoms ir priemonėms, susijusiems su šalies ekonomikos palaikymu ir (ar) vystymu 2020 metais, įgyvendinti. Įgyvendinamų projektų sąrašas apima didžiąją dalį valstybės veiklos sričių – švietimo, susisiekimo, sveikatos apsaugos, energetikos, kultūros, žemės ūkio ir kitas sritis.

2. Socialinių pasekmių mažinimo priemonės po karantino. Tai subsidijos grįžtantiems iš prastovų darbuotojams, parama darbo vietos steigimui, laikinos išmokos ieškantiems darbo ir savarankiškai dirbantiems asmenims, vienkartinės išmokos pensininkams ir neįgaliesiems, lengvinamos sąlygos gauti socialines pašalpas, didesnius vaiko pinigus, socialinį būstą.

3. Tikslinių priemonių rinkinys kultūros srities gyvybingumui užtikrinti. Scenos menų, kino, atminties institucijų, knygų leidybos, žiniasklaidos, regionų etninės kultūros ir mėgėjų meno, kultūrinės edukacijos, kultūrinių ir kūrybinių industrijų gaivinimo priemonės.

III SKYRIUS INVESTICIJOS Į EKONOMIKOS POKYČIUS

Reaguojant į globalius pokyčius ekonomikoje ir siekiant kuo greičiau ją skatinti arba transformuoti, būtina:

- **investuoti į švietimo inovacijas ir darbuotojų perkvalifikavimą.** Kvalifikuotos darbo jėgos parengimui ypač svarbios investicijos į švietimo sistemą, kurioje vis dar susiduriama su rimtais iššūkiais, įgyvendinant švietimo reformos tikslus tiek aukštojo mokslo, tiek profesinio mokymo ir bendrojo ugdymo srityse. Vangiai vykstantys optimizacijos procesai, vis dar neatnaujintas ugdymo programų turinys nesukuria tinkamų prielaidų efektyviam ugdymui nuotoliniu būdu ir XXI amžiaus kompetencijų (kritinio mąstymo, komandinio darbo, sprendimų priėmimo ir kt.) įgijimui bei vertinimui. Todėl būtinos investicijos, suteikiančios galimybių per trumpą laikotarpį pasiūlyti rinkos poreikius atitinkančias mokymo ar studijų programas, diegti inovacijas į ugdymo procesą, užtikrinti STEAM sričių specialistų skaičių, prioritetą teikiant inžinerinės pramonės ir informacinių technologijų specialistams.

Taip pat būtinos investicijos į aktyvias darbo rinkos politikos (ADRP) priemones ir greitą darbo jėgos perkvalifikavimą prisitaikant prie nuolat kintančių rinkos poreikių. 2008 ir 2009 metais ekonomikos krizės padarinių švelninimo patirtis parodė, kad ADRP priemonės turėjo teigiamą poveikį sprendžiant nedarbo problemas, labiau kvalifikuotą darbo jėgą pritraukiant į įvairius ūkio sektorius. Intervencijos darė įtaką *užimtumo* rodiklių kaitai, prisidėjo prie neigiamų tendencijų sušvelninimo¹⁶. Siekiant švelninti COVID-19 prevencijos priemonių poveikį užimtumui, būtina atkreipti dėmesį į po krizės susiklosčiusią ekonomikos struktūrą ir pagal jos poreikius pritaikyti ADRP priemones.

- **investuoti į sritis, kurios didina gamybos produktyvumą**, t. y. į perėjimą prie skaitmeninės ekonomikos, inovacijas ir mokslinius tyrimus (MTI). ES vyksta spartus pramonės automatizavimas ir robotizavimas, o Lietuvoje žemo ir vidutinio technologinio išsivystymo gamybos pramonė sukuria apytiksliai $\frac{3}{4}$ visos Lietuvos gamybos produkcijos, pardavimo pajamų ir pridėtinės vertės. 85 procentai visų Lietuvos gamybinio sektoriaus darbuotojų dirba žemo arba žemo ir vidutinio technologinio išsivystymo gamybos įmonėse. Vidutinio ir aukšto technologinio išsivystymo sektoriaus produkcijos dalis sudaro 22 procentus, o aukšto technologinio išsivystymo – 3,6 procento produkcijos.¹⁷ Norėdamos išlaikyti ir plėtoti užsakomosios gamybos ryšius su pagrindinėmis ES valstybėmis narėmis, Lietuvos gamybos įmonės turės sekti jų pavyzdžiu ir prisijungti prie ES automatizavimo ir robotizavimo lenktynių, kas dar labiau sustiprins įmonių produktyvumą ir procesų efektyvumą.

Skaitmeninės ekonomikos vystymui svarbus 5G ryšio junglumo vystymas¹⁸. 5G ryšio koridorių išvystymo keturiuose sektoriuose (automobilių, transporto, sveikatos priežiūros ir komunalinių paslaugų) naudą pajustų ir įmonės, ir visuomenė – būtų sukurtas papildomas BVP bei nemažas skaičius darbo vietų¹⁹.

Taip pat būtinos ir visuomenės skaitmeninio raštingumo stiprinimo intervencijos, finansuojant gyventojų skaitmeninių kompetencijų ugdymo programas bei skatinant gyventojus naudotis informacinių ryšių technologijų (IRT) priemonėmis kasdienėje veikloje.

MTI sistema Lietuvoje vystosi, sėkmingai veikia nedidelė aukštos pridėtinės vertės pramonė (biotechnologijų, lazerių sektoriai), tačiau mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros veiklos lygis Lietuvoje vis dar išlieka žemas. Būtina investuoti į technologijų vystymui ir eksperimentinei plėtrai reikalingus pajėgumus. Siekiant tolesnio pajėgumų didinimo, rekomenduojama²⁰ vykdyti tikslingą gerą gamybos praktiką (angl. *good manufacturing practise*) vystyti reikalingos infrastruktūros (moksliniams tyrimams ir eksperimentinei plėtrai vykdyti reikalingos infrastruktūros) plėtrą, tęsti tokias minkštosios infrastruktūros priemones kaip inovacijų brokerių, inovacijų paramos tarnybos, technologijų konsultantų veikla ir kt.

- **investuoti į tvarų augimą užtikrinančius infrastruktūrinius** energijos efektyvumo didinimo, atsinaujinančių energijos išteklių bei ekonominės infrastruktūros **projektus**. Šios investicijos turi potencialo suderinti ilgalaikius tikslus (apsirūpinimas energijos šaltiniais, poveikio aplinkai mažinimas, tiesioginių užsienio investicijų pritraukimas) su trumpalaikiais ekonomikos skatinimo tikslais (vidaus vartojimo skatinimas, užimtumo palaikymas), nes investicijos įgyvendinamos per statybų sektorių. Statybų sektoriaus skatinimas sukelia trumpalaikį efektą, nes šis sektorius naudą

¹⁶ Europos socialinio fondo finansuojamų užimtumą skatinančių priemonių įgyvendinimo efektyvumo vertinimas, 2011 m.

¹⁷ Lietuvos pramonės skaitmenizavimo kelrodis 2019–2030 m.

¹⁸ Europos Komisijos komunikatas „Junglumas – bendrosios skaitmeninės rinkos pagrindas. Kelias į Europos gigabitinę visuomenę“, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0587&from=en>.

¹⁹ Identification and quantification of key socio-economic data to support strategic planning for the introduction of 5G in Europe, SMART 2014/000.

²⁰ Lietuvos ūkio sektorių finansavimo po 2020 m. vertinimas, 2019 m.

gauna projektų įgyvendinimo metu. Nors investicijų poveikis statybų sektoriui yra trumpalaikis (tik infrastruktūros projektų įgyvendinimo metu), o investicijų grąžos koeficientas žemas, šių investicijų socialinis poveikis, matuojamas pagal sukurtų darbo vietų skaičių ir darbo užmokesčio augimą, yra ryškus.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, šiame plane išskiriamos šios ilgalaikių investicijų kryptys:

1. Investicijos į žmogiškąjį kapitalą, orientuojantis į šias pagrindines sritis:

- švietimo sistemos gebėjimų reaguoti į rinkos poreikius didinimas, t. y. didinamos švietimo sistemos galimybės per trumpą laikotarpį pasiūlyti rinkos poreikius atitinkančias mokymo ar studijų programas, šiuolaikiškas ir patrauklias pedagogų rengimo programas, daug dėmesio skiriant programų turinio skaitmeninimui ir pedagogų skaitmeninių kompetencijų ugdymui, diegti švietimo ir socialines inovacijas, taip pat ugdyti vaikų kūrybiškumą, verslumą, finansinį ir skaitmeninį raštingumą, plėsti STEAM sritį bendrajame ugdyme;

- STEAM specialistų skaičiaus didinimas, t. y. didinamas STEAM sričių specialistų skaičius, prioritetą teikiant inžinerinės pramonės ir informacinių technologijų specialistams;

- regioninio balanso išlaikymas, t. y. inžinerinės pramonės specialistų rengimo visuose regionų centruose užtikrinimas, regioninio planavimo kompetencijų ugdymas ir specialistų karjeros valdymo galimybių regionuose plėtra;

- darbo jėgos įgūdžių ir aktyvumo užtikrinimas (perkvalifikavimas), t. y. švietimo ir užimtumo sistemų pritaikymas operatyviam asmenų perkvalifikavimui ir įsiliejimui į darbo rinką, siekiant, kad jų potencialas būtų maksimaliai realizuojamas, įvairių visuomenės grupių skaitmeninės atskirties mažinimas;

- mokslinio potencialo didinimas, t. y. pirmaujančių mokslo ir studijų institucijų stiprinimas, siekiant, kad šalyje veiktų tarptautiniu mastu konkurencingos mokslo ir studijų institucijos, turinčios reikšmingą mokslinį potencialą.

2. Investicijos į skaitmeninę ekonomiką ir verslą, orientuojantis į šias pagrindines sritis:

- tradicinio verslo skaitmeninimas ir žiedinės ekonomikos skatinimas, t. y. investuojama į įmonių skaitmeninimą ir produktyvumo didinimą, inovacijas maisto ir pakuočių srityse, klasterių skaitmeninimą (pvz., dirbtinio intelekto taikymas, pramonės 4.0 plėtra);

- paskatos verslui investuoti į naujų produktų kūrimą, verslo modelių adaptaciją, t. y. priemonės, skatinančios verslo kilimą vertės grandine galutinio vartotojo link, eksporto plėtrą ir diversifikaciją;

- pažangios industrijos rinkos dalyvių plėtra, t. y. priemonės, padedančios plėstis esamiems, kurtis naujiems rinkos lyderiams bei pritraukti naujų investuotojų, įskaitant fondo²¹, investuojančio į įmonių vertybinius popierius ir skolines priemones, sukūrimą, siekiant skatinti vidutinių ir didelių įmonių plėtrą;

- skaitmeninių paslaugų, duomenų bandomosios aplinkos (angl. *data sandbox*) verslui plėtra, t. y. elektroninės valdžios, jos paslaugų verslui skaitmeninimas, informacinių išteklių konsolidavimas bei duomenų atvėrimas, skaitmeninės ekonomikos ir žaliųjų inovacijų rinkos kūrimas (*Govtech* pirkimai) ir kt.;

- skaitmeninės infrastruktūros plėtra, t. y. užtikrinamas pasirengimas sparčiam Lietuvos perėjimui prie naujosios kartos ryšio technologijų (ypač 5G).

3. Investicijos į inovacijas ir mokslinius tyrimus, orientuojantis į šias pagrindines sritis:

- verslo inovacijų gebėjimų stiprinimas, t. y. didinami įmonių inovacijų vykdymo pajėgumai (kompetencijos, įranga ir kt.), skatinamos verslo inovacijos, rizikos kapitalo investicijos į pažangios

²¹ Fondui numatoma 50 mln. Eurų, esant poreikiui svarstyti galimybė didinti jo apimtį.

ekonomikos startuolius, didinamas žemės ir maisto ūkio sektoriaus atsparumas krizėms ir prisitaikymas prie klimato kaitos;

- kompetencijos centrų inovacijoms vystyti sukūrimas, t. y. žmogiškųjų kompetencijų vystymas, laboratorijų įsigijimas, klasterių vystymas, pastatų pritaikymas, formuojant esminius išmaniosios specializacijos vystymo centrus, skatinant inovatyvių verslo įmonių, kuriančių ir gaminančių aukštos pridėtinės vertės produktus, kūrimąsi;

- mokslo ir verslo bendradarbiavimo didinimas, t. y. skatinamas mokslo ir studijų institucijų ir įmonių bendradarbiavimas vykdant bendrus tyrimus ir komercializuojant sprendimus, ypač gyvybės mokslų ir inžinerinės pramonės srityse, bei rizikos kapitalo investicijų skatinimas, siekiant gynybos ir saugumo pramonės plėtros;

- inovacijų, įskaitant sveikatos apsaugos sistemą, infrastruktūros vystymas, t. y. vystoma inovacijoms skirta infrastruktūra, koncentruojant MTEPI infrastruktūrą nustatytose teritorijose (pvz., Vilniaus universiteto Chemijos ir geomokslų, Matematikos ir informatikos fakultetų perkėlimas į Saulėtekio slėnį) bei atnaujinant kitą kritinę MTEPI infrastruktūrą, vystoma ikiklinikiniams ir klinikiniams tyrimams, skaitmeniniams medicinos sprendimams, sveikatos duomenų atvėrimui ir pan. reikalinga infrastruktūra, diegiamos inovatyvios priemonės onkologijos, greitosios medicinos pagalbos srautų valdymo srityse, kuriamas infekcinių ligų klasteris.

4. Investicijos į ekonominę infrastruktūrą, orientuojantis į šias pagrindines sritis:

- susisiekimo su tikslinėmis šalimis gerinimas, t. y. investuojama į šalies susisiekimo su tikslinėmis šalimis gerinimą, ypatingą dėmesį skiriant šalies pasiekiamumui oru (esamų skrydžių krypčių atkūrimas, naujų pritraukimas ir vystymas);

- investicijų pritraukimo infrastruktūros plėtra, t. y. investuojama į verslo poreikius atitinkančių teritorijų, sklypų ir pastatų vystymą (laisvųjų ekonominių zonų (LEZ), pramonės parkų ir kitose pramoninėse teritorijose esančių sklypų vystymas);

- verslui aktualios infrastruktūros šalies viduje gerinimas, t. y. investuojama į verslui aktualią infrastruktūrą šalies viduje (pvz., elektros pasiūlos užtikrinimas, kelių, vedančių į teritorijas, kuriose kuriamos darbo vietos, jūrų, oro uostų infrastruktūros plėtra, pasienio kontrolės punktų infrastruktūros pritaikymas ES atvykimo ir išvykimo sistemai, išmaniosios melioracijos pritaikymas sausringiems laikotarpiams).

5. Investicijos į klimato kaitą ir energetiką, orientuojantis į šias pagrindines sritis:

- energijos efektyvumo didinimas, t. y. investuojama į energijos efektyvumo didinimą (pvz., energijos efektyvumo didinimas daugiabučiuose, viešuosiuose, privačiuose pastatuose, katilų keitimas namų ūkiuose ir kt.);

- didesnis atsinaujinančių energijos išteklių naudojimas, t. y. investuojama į atsinaujinančios energijos gamybos ir skirstymo skatinimą, žaliosios energijos vartojimą viešojoje infrastruktūroje (pvz., atsinaujinančių energijos išteklių diegimas namų ūkiuose, kituose įvairios paskirties pastatuose, žemės ūkyje, jūrinio vėjo infrastruktūros įrengimas, skystųjų pažangiųjų (II kartos) biodegalų gamyba, žaliojo vandenilio panaudojimas ir kt.);

- didinamas energetikos sektoriaus konkurencingumas ir patikimumas, t. y. investuojama į inovatyvius sprendimus (pvz., elektros generacija panaudojant suskystintų gamtinių dujų nugaravimą Klaipėdos suskystintų gamtinių dujų terminale (*FSRU PowerGen*)).

Iš viso **šioms investicijų kryptims nuo 2020 m. liepos 1 d. iki 2021 m. gruodžio 31 d. planuojama** išleisti apie **6,3 mlrd. eurų** Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto, ES ir kitų tarptautinių fondų lėšų. Didžioji dalis investicijų – **už 4,1 mlrd. eurų – jau suplanuotos**, t. y. šios investicijos įtrauktos į asignavimų valdytojų veiklos įgyvendinimo planus. Kita dalis investicijų – **už**

2,2 mlrd. eurų – naujos ir papildomos investicijos iš valstybės biudžeto ir ES fondų naujojo finansavimo laikotarpio lėšų, įtrauktos į šį planą įvertinus institucijų pateiktus pasiūlymus ir atrinkus didžiausią ilgalaikį poveikį turinčias ir ekonomikos pokyčiams sąlygas kuriančias iniciatyvas pagal jų parengtumo investuoti minėtu laikotarpiu lygį. Šiame plane numatyta subalansuota ekonomikos plėtra, pasitelkiant ne tik Vilniaus, bet ir regionų potencialą. Visos naujos ir papildomos investicijos pagal investicijų kryptis pateiktos šio plano 1 priede. Šiame plane numatytas **220 mln. eurų rezervas** investicijoms, kurios atsirastų plano įgyvendinimo metu (pvz., baigus Tarptautinės ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (OECD) atliekamą Įgūdžių strategijos (angl. *Skills Strategy*) vertinimą, parengus žiedinės ekonomikos kelrodį ar pan.) bei investicijų administravimo kaštams padengti. Už šiame plane numatytų veiksmų/projektų/priemonių įgyvendinimą pagal savo kompetencijos sritį yra atsakingos ministerijos.

1 lentelė. 2020 m. liepos 1 d.–2021 m. gruodžio 31 d. investicijos pagal investicijų kryptis ir šaltinius (mln. eurų)

| Tvarią ekonomikos plėtrą užtikrinančios investicijų kryptys | Suplanuotos investicijos | | | | Naujos ir papildomos investicijos | | | |
|---|--------------------------|--------------------------|---|-----------------------------------|-----------------------------------|--------------------------|--|---------------------|
| | Iš viso: | Valstybės biudžeto lėšos | ES fondų (įskaitant bendrojo finansavimo ir projekto vykdytojo) lėšos | KPF, EEE/ NOR/ EITP ²² | Iš viso: | Valstybės biudžeto lėšos | ES 21–27 fondų (įskaitant bendrojo finansavimo ir projekto vykdytojo) / React-EU lėšos | KPF/ EEE/ NOR/ EITP |
| Žmogiškasis kapitalas | 343,7 | 9,1 | 288,7 | 45,9 | 416,7 | 289,6 | 127,1 | - |
| Skaitmeninė ekonomika ir verslas | 1 111,0 | 433,5 | 443,1 | 234,4 | 271,2 | 199,6 | 71,6 | - |
| Inovacijos ir moksliniai tyrimai | 412,7 | - | 400,9 | 11,8 | 582,9 | 435,7 | 147,2 | - |
| Ekonominė infrastruktūra | 1 679,9 | 1 000,2 | 480,3 | 199,4 | 376,3 | 339,0 | 37,3 | - |
| Klimato kaita ir energetika | 567,3 | 211,3 | 242,2 | 113,8 | 359,4 | 242,6 | 116,8 | - |
| Rezervas | - | - | - | - | 220,0 | 220,0 | - | - |
| Iš viso: | 4 114,6 | 1 654,1 | 1 855,2 | 605,3 | 2 226,5 | 1 726,5 | 500,0 | - |
| <i>Iš jų skolintos lėšos</i> | - | - | | | 1 726,5 | | | |
| <i>Iš jų privačios lėšos</i> | 446,5 | - | | | - | | | |

IV SKYRIUS PLANO INVESTICIJŲ POVEIKIO EKONOMIKAI ANALIZĖ²³

Pagrindinis šio plano tikslas yra sparčiai ir efektyviai investuoti į Lietuvos ekonomikos atsigavimą ir augimą, siekiant pereiti į tvarią, inovatyvią ir aukštą pridėtinę vertę kuriančią ekonomiką.

²² Kaimo plėtros programos lėšos, Europos ekonominės erdvės ir Norvegijos finansinių mechanizmų lėšos, Europos infrastruktūros tinklų plėtros priemonės lėšos.

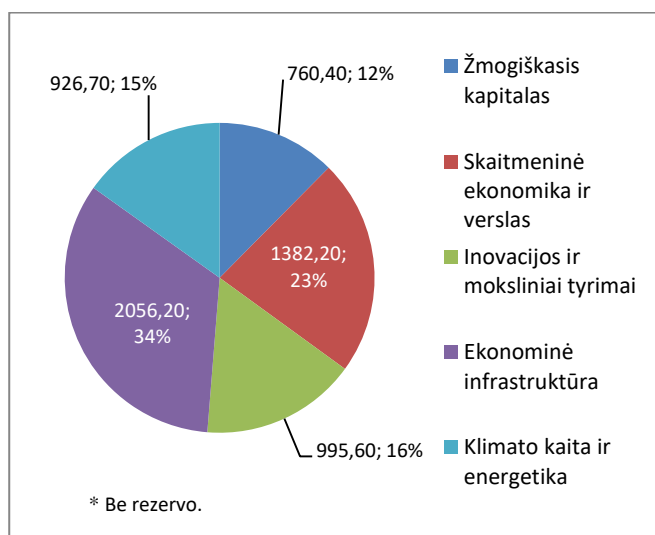
²³ Parengta pagal Ateities ekonomikos DNR plano poveikio analizę, STRATA, 2020.

Šiame plane nustatytos 5 investicijų kryptys, kurioms bus skirti pagrindiniai ilgalaikių investicijų lėšų srutai: žmogiškasis kapitalas, skaitmeninė ekonomika ir verslas, inovacijos, ekonominė infrastruktūra bei klimato kaita ir energetika. Bendra investicijų vertė yra daugiau, nei 6,3 mlrd. eurų.

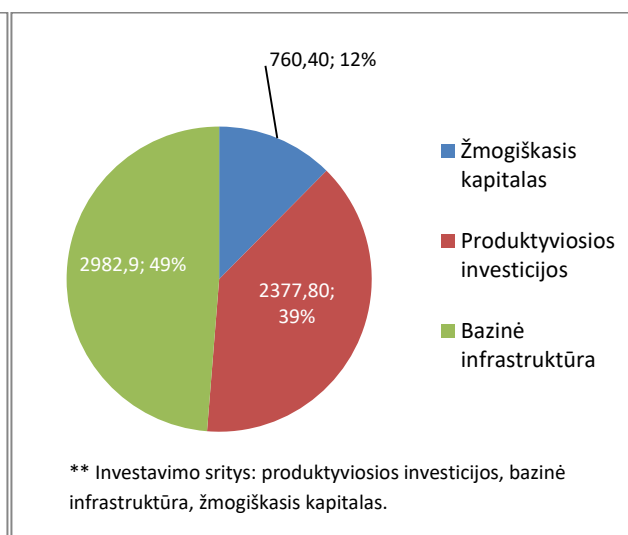
Kiekvienai investicijų kryptiai skirtos lėšos susideda iš iki COVID-19 pandemijos sukeltos krizės suplanuotų progresyvių investicijų, kurios yra labiau koncentruojamos ir tęsiamos (4,1 mlrd. eurų), ir naujų iniciatyvų, kurios bendrame plane sudaro 2,2 mlrd. eurų (35 procentai visų plane numatytų lėšų).

Šiame plane numatytų investicijų struktūra pagal investicijų kryptis pavaizduota 1 paveiksle. Investicijos pasiskirsto taip: 39 procentai skirti skaitmeninei ekonomikai ir verslui, inovacijoms ir moksliniams tyrimams – atitinkamai 23 procentai ir 16 procentų, ekonominei infrastruktūrai – 34 procentai, energetikos ir klimato kaitos investicijoms – 15 procentų, investicijoms į žmogiškąjį kapitalą – 12 procentų.

1 pav. Plano investicijų struktūra pagal investicijų kryptis, mln. eurų ir proc.*



2 pav. Plano investicijų struktūra pagal investavimo sritis, mln. eurų ir proc.**



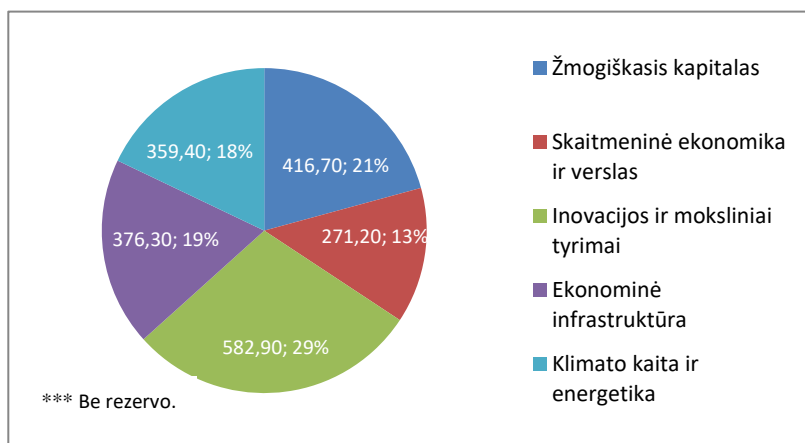
Visas šio plano investicijas galima suskirstyti į produktyviasias investicijas, investicijas į bazinę infrastruktūrą ir žmogiškąjį kapitalą (2 pav.) Produktyviosioms investicijoms priskirtinos skaitmeninės ekonomikos ir verslo bei inovacijų ir mokslinių tyrimų prioritetinių sričių investicijos, o ekonominės infrastruktūros ir klimato kaitos bei energetikos investicijos priskirtinos bazinei infrastruktūrai. Investicijos turės reikšmingą poveikį užimtumui ir darbo užmokesčio augimui trumpuoju ir ilguoju laikotarpiams. Švietimo sistemos galimybės per trumpą laikotarpį pasiūlyti rinkos poreikius atitinkančias mokymo ar studijų programas, diegti inovacijas į ugdymo procesą, taip pat didinti STEAM sričių specialistų skaičių, subalansuoti specialistų rengimą regionuose, taip pat užimtumo sistemų pritaikymas operatyviam asmenų perkvalifikavimui ir įsiliejimui į darbo rinką, skaitmeninio iniciatyvos, inovacijų versle diegimas keis darbo jėgos struktūrą, skatins kurti naujas darbo vietas vidutinės ir aukštos pridėtinės vertės sektoriuose.

Ilgalaikis plano investicijų (6,3 mlrd. eurų) poveikis ekonomikai. Investicijų poveikis įvertintas taikant antrinių šaltinių analizės metodą ir papildant jį ekspertine analize. Atsižvelgus į tai, kad šio plano investicijų struktūra pagal investavimo sritis yra panaši į 2014–2020 metų ES investicijų veiksmų programos (VP) intervencijų paketo struktūrą (*plano investicijų struktūroje, palyginti su VP investicijų struktūra, netgi didesnę dalį sudaro produktyviosios investicijos*), ir į tai,

kad investicijų paketas savo apimtimi beveik lygus VP, galima laikyti, kad vidutiniu (10 metų) laikotarpiu investicijų efektyvumo koeficientas yra 1,88²⁴, t. y. **vienas pagal šį planą investuotas euras atneš 1,88 euro grąžą ir generuos 11,8 mlrd. eurų vertės BVP nominaliaja išraiška.** Kadangi šio plano investicijos labiau orientuotos į produktyviasias investicijas ir dėl antrinių sukuriamų efektų, kurie šalies ekonomikoje pasireiškia pavėluotai, tikėtina, kad **ilguoju laikotarpiu (iki 2040 metų) suminis plano efektas bus iš viso apie 15,1 mlrd. eurų** (taikant ilgalaikį investicijų efektyvumo koeficientą 2,4)²⁵.

Naujų plano investicijų (2,2 mlrd. eurų) tinkamumas bei poveikis.

3 pav. Naujų plano investicijų* struktūra pagal investicijų kryptis sritis, mln. eurų ir**



Naujų šio plano investicijų struktūroje produktyviosios investicijos ir investicijos į žmogiškąjį kapitalą sudaro 63 procentus (atitinkamai 42 ir 21 procentus), o ekonominės infrastruktūros bei klimato kaitos ir energetikos sritims (t. y. bazinei infrastruktūrai) skiriami 37 procentai numatytų lėšų. Atsižvelgiant į poveikio vertinimuose nustatytus

investicijų efektyvumo koeficientus²⁶ ir į naujų šio plano investicijų struktūrą (pritaikius svorius), apskaičiuotas naujų plano investicijų efektyvumo koeficientas – **2,16**. Galima prognozuoti, kad **1 pagal šio plano naujas papildomas priemonės investuotas euras iki 2030 metų duos 2,16 euro grąžą arba naujos priemonės bendrai sukurs apie 4,7 mlrd. eurų vertės BVP.**

Naujos intervencijos suplanuotos atsižvelgiant į šio plano I skyriuje minimus globalios ekonomikos pokyčius, kurie sukuria galimybes Lietuvos ekonomikos pokyčiams ir augimui (2 lentelė). Investicijų kryptių poveikio užimtumui, tiesioginėms užsienio investicijoms (TUI) ir eksportui vertinimas apibendrintas šio plano 3 priede.

2 lentelė. Plano investicijų kryptių atitiktis globalios ekonomikos pokyčiams

| PASAULINĖS TENDENCIJOS | ŽI | SEV | IMT | EI | KKE |
|---|----|-----|-----|----|-----|
| Verslo siekis mažinti tiekimo grandinių riziką jas trumpinant, diversifikuojant | | | X | X | |
| ES siekis susigrąžinti strategiškai svarbią gyvybės mokslų pramonę | | | X | X | |
| Auganti medicinos sprendimų paklausa | | | X | | |
| Augantis nedarbas – ir grėsmė, ir galimybė | X | X | | | |
| Maisto tiekimo grandinių perorientavimas arčiau galutinių vartotojų | | | X | | X |
| Greitesnis perėjimas prie skaitmeninės ekonomikos | X | X | X | | |
| ES prioritetasis – spartinti perėjimą prie klimatui draugiškos ekonomikos | | X | | | X |

²⁴ 2014–2020 m. ES fondų investicijų poveikio Lietuvos ūkiui ir plėtros prioritetų 2021–2027 m. vertinimas, 2017 m.

²⁵ Žr. 24 nuorodą.

²⁶ Ekonomikos skatinimo ir koronaviruso (COVID-19) plitimo sukeltų pasekmių mažinimo priemonių plano 4 tikslo „Skatinti ekonomiką“ prielaidų analizė: investicijų į ūkio ekonominio efektyvumo koeficientai, Finansų ministerija, 2020 m.

V SKYRIUS

PLANO ĮGYVENDINIMO STEBĖSENA

Siekiant užtikrinti tvarią ekonomikos plėtrą Lietuvoje, būtina šiame plane nurodytų investicijų panaudojimo stebėseną, nuolat kintančios ekonomikos situacijos vertinimas ir prireikus investicijų apimties ir srautų reguliavimas.

Planuojama atlikti dviejų lygių stebėseną – bendroji ir specialioji.

Atlikdama bendrąją stebėseną Finansų ministerija iki kiekvieno mėnesio 10 dienos Lietuvos Respublikos Vyriausybei teiks informaciją apie šio plano investicijų kryptių įgyvendinimą ir įgyvendinimo spartinimo siūlymus.

Specialiąją stebėseną atliks Lietuvos Respublikos Vyriausybės sudaryta darbo grupė. Dėl savo svarbos šalies ūkiui ar dėl specialios priežiūros poreikio bus atrinkti veiksmai/projektai/priemonės, apie kurių įgyvendinimo pažangą ministerijos informaciją Lietuvos Respublikos Vyriausybės sudarytai darbo grupei teiks kas savaitę.
